

Valtiovarainministeriölle / VM030:00/2014

Arvopaperien moniportainen hallinta (hallintarekisteröinti)

Valtiovarainministeriö (VM) on pyytänyt 21.10.2015 Elinkeinoelämän keskusliitolta (EK) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

VM on pyytänyt, että lausunnoissa keskityttäisiin ehdotuksiin osakeomistusten yleisöjulkisuuden turvaamisesta ja viranomaisten tiedonsaannin turvaamisesta, kun tiedot arvopaperien omistajista ovat ulkomaisessa arvopaperikeskuksessa tai ulkomaisessa säilyttäjäpankissa. EK lausuu asiassa seuraavan.

1 Yleisiä näkökohtia

Suomalaisten arvopaperimarkkinoiden kehittämiseksi ja integroimiseksi muun EU:n markkinoihin¹ sekä viime kädessä talouskasvun edellytysten turvaamiseksi EK pitää ehdottoman tärkeänä, että EU:n arvopaperikeskusasetuksesta johtuvat välttämättömät muutokset tehdään kansalliseen lainsäädäntöön VM:n esityksestä ilmenevällä tavalla. Tämä tarkoittaa siirtymäajan jälkeen myös suomalaisten osakeomistusten hallintarekisteröimisen sallimista suomalaisen yhtiön Suomessa liikkeeseenlasketuissa osakkeissa (arvopaperikeskusasetuksen mukaan sijoittajille on tarjottava sekä yhteisasiakaseroteltua säilytystiliä että yksilöllisesti asiakaseroteltua säilytystiliä).

¹ EU:n arvopaperikeskusasetuksen lisäksi on huomioitava Euroopan keskuspankin *TARGET2 Securities* -hanke, joka on olennainen rakenteellinen uudistus kohti yhtenäistä selvitysjärjestelmäinfrastruktuuria, joka edellyttää rajat ylittävän kaupankäynnin helpottamiseksi kansallisesta erillisratkaisusta luopumista.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Santeri Suominen

Lisäksi EK pitää tärkeänä, että arvopaperikeskusasetuksen mukaisesti arvopaperin liikkeeseenlaskijalla on jatkossa oikeus vapaasti valita käyttämänsä arvopaperikeskus EU:n alueella hyväksytyistä arvopaperikeskuksista, jolloin suomalaisen yhtiön osakkeet voidaan siten liittää myös ulkomaiseen arvo-osuusjärjestelmään.

EK katsoo, että hallintarekisteröinnin salliminen kotimaassa auttaa pitämään arvopaperien säilytystä Suomessa. Näin voidaan parhaiten turvata mahdollisuudet saada tietoa osakeomistuksista.

EK pitää VM:n esitystä laadukkaasti ja asiantuntevasti valmisteltuna. EK yhtyy esitettyihin arvioihin esityksen toteuttamisvaihtoehdoista sekä esityksen vaikutuksista. Suomen arvopaperimarkkinoiden kehittämisen kannalta ei voi olla suotuisaa, jos suoran omistuksen pakon ylläpitäminen jäisi pysyväksi ja lainsoveltajat ja normiaddressaatit joutuisivat ratkaisemaan EU:n arvopaperikeskusasetuksen ja voimassa olevan kansallisen lainsäädännön välistä suhdetta yksittäistapauksissa ympäristössä, jossa arvopaperikeskusasetuksen kanssa ristiriitaista kansallista sääntelyä ei olisi kumottu. Tällainen tilanne heikentäisi merkittävästi lainsäädännön selkeyttä ja ymmärrettävyyttä, mikä puolestaan olisi epäsuotuisaa suomalaisten arvopaperimarkkinoiden kehittämisen kannalta.

EK korostaa, että esitettyä lainsäädäntöpakettia on tarkasteltava kokonaisuutena arvioiden. Suomen kannalta olennaista EU:n arvopaperimarkkinoiden kehittämiseen liittyvää lainsäädäntökokonaisuutta ei voida diluoida vain kotimaisten intressinäkökohtien nojalla. On tärkeää keskittyä kilpailukyvyn vahvistamiseen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla. Tässä pyrkimyksessä toimivat, likvidit ja asianmukaisesti muuhun Eurooppaan integroituneet pääomamarkkinat ovat olennaisen tärkeä elementti.

2 Yleisöjulkisuuden turvaaminen

EK katsoo, että kokonaisuutena arvioiden VM:n esityksessä on kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen kattavasti turvattu osakeomistusten yleisöjulkisuus. Julkisuus säilyisi lähtökohtaisesti nykytasolla ja aikaa myöten jopa paranisi.

PRH:n yhteyteen rakennettava reaaliaikainen kyselyjärjestelmä

Kuten VM:n esityksessä todetaan, hallintarekisteröinnin avaaminen hajaannuttaa omistuksia koskevan tiedon arvopaperien säilyttäjäille, jolloin omistuksen julkisuuden turvaamiseksi on tarpeen kehittää uusi malli, jolla tiedot kerättäisiin automaattisesti suoraan omistustiedon lähteeltä eli suomalaisilta säilyttäjiltä, joilta kerätyt tiedot tulisi saattaa julkisesti saataville.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Santeri Suominen

Tiedot kerättäisiin Suomen kansalaisten sekä suomalaisten yhteisöjen ja säätiöiden omistamista suomalaisen yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista, jotka on liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Tietojentoimittamisvelvollisuus koskisi hallintarekisteröinninohitajan lisäksi tilinhoitajaa ja arvopaperikeskusta silloin, kun se toimisi tilinhoitajana. Omistustiedot kerättäisiin PRH:n ylläpitämän käyttöliittymän välityksellä kaikkien saataville. Esitetty kyselyjärjestelmä, joka koskisi jokaista Suomessa toimivaa tilinhoitajaa ja säilyttäjää ja näiden omia loppuasiakkaita, palvelisi ainoastaan yleisöjulkisuutta. Sillä ei olisi yhtiö- tai varallisuusosoikeudellisia vaikutuksia. Toisaalta on huomioitava, että kyselyjärjestelmä palvelisi yleisöjulkisuuskyselyiden (arviolta noin 200 - 400 kpl vuodessa) lisäksi myös viranomaiskyselytarpeita (arviolta noin 100 000 - 500 000 kpl vuodessa).

VM:n esityksessä ehdotetun siirtymävaiheen aikana yleisöjulkisuus perustuu suomalaisten sijoittajien arvopaperikeskuksen suorilla tileillä oleviin säilytyksiin, jotka ovat jatkuvasti yleisöjulkisia.

Siirtymävaiheen jälkeen VM:n esityksessä arvioidaan yleisöjulkisuuden paranevan, sillä reaaliaikaisten omistajatietokyselyin toteutettava julkisuus koskee myös ulkomailla liikkeeseenlaskettuja osakkeita, joita Suomessa toimiva säilyttäjä säilyttää.

EK kannattaa ehdotuksia.

3 Viranomaisten tiedonsaanti

Kuten VM:n esityksessä todetaan, suomalaiset viranomaistahot eivät käy katsomassa osakasluetteloita arvopaperikeskuksessa paikan päällä, vaan viranomaisten tiedonsaanti on järjestetty joko datatoimitusten tai kyselyiden kautta.

EK yhtyy VM:n arvioihin viranomaisten tiedonsaannin osalta.

Harmaan talouden ja veronkierron torjunta

EK yhtyy VM:n arvioihin sen osalta, että käsillä olevassa esityksessä on asianmukaisesti turvattu viranomaisten tietojensaanti niiden lakisäätötehtävien suorittamiseksi.

Lisäksi EK pitää perusteltuna esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan verolainsäädännön muutokset viranomaisyhteistyön turvaamiseksi valmistellaan tarvittaessa erikseen. EK toteaa, että kansainvälisesti ja EU:n piirissä on valmistelussa useita merkittäviä hankkeita veronkierron ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi (esim. kansainvälinen verotustietojen automaattinen vaihto jne.).

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Santeri Suominen

4 Jatkovalmistelussa huomioitavia näkökohtia

EK pitää tärkeänä, että listayhtiöiden kustannukset eivät miltei osin kasva esityksen johdosta.

Yksityisyydensuojakysymykset

Suomalaisten omistamien suomalaisia osakkeita koskevaa yleisöjulkisuutta on pidettävä lähtökohtaisesti poikkeuksena yleisempään yksityiselämän suojaan, jonka perusteella yksilön taloudellista asemaa koskevat tiedot eivät ole julkisesti vapaasti käsiteltävää tietoa ja kun yksityisyydensuojaa rajoitetaan sääntelyllä, rajoitusten tulisi täyttää oikeasuhtaisuusvaatimus hyväksyttäviin tavoitteisiin nähden.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Lainsäädäntö ja hallinto

Hannu Rautiainen
Johtaja